

Centralna Komisja Egzaminacyjna

EGZAMIN MATURALNY 2013

JĘZYK BIAŁORUSKI

POZIOM ROZSZERZONY

Kryteria oceniania odpowiedzi

MAJ 2013

Obszar standardów	Opis wymagań
Tworzenie informacji	Pisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu III/1R; III/2R; III/7; III/9; III/11; III/12; III/13

Temat 1: Porównaj motyw dębu w utworach *Dąb (Дзёб)* Alesia Razanawa oraz *Król-dąb (Цар-дзёб)* Piatusia Brouki. Zwróć uwagę na budowę utworów.

Kryteria		Punktacja 25
1. Rozwinięcie tematu	1. Informacje o autorach: – Aleś Razanau – współczesny poeta białoruski; eksperymentator; w swojej twórczości łączy tradycję z nowatorstwem; autor wielu zbiorów wierszy; – Piaturś Brouka – XX-wieczny białoruski twórca; autor wierszy, poematów, utworów dla dzieci, opowieści; przez pewien czas był redaktorem głównym czasopisma „Połymia”; laureat wielu nagród; jeden z autorów Białoruskiej Sowieckiej Encyklopedii; brał udział w pracach ONZ jako przedstawiciel BSSR.	0–2
	2. Dostrzeżenie problematyki obu wierszy: – dąb jako symbol rodzinnych stron, metafora istnienia, trwania; – gloryfikacja dębu, jego długowieczności, siły i niezwykłości; – występowanie motywu miłości do rodzinnych stron.	0–2
	3. Wyjaśnienie tytułów <i>Dąb</i> oraz <i>Król-dąb</i> : – miłość i szacunek do ojczyzny wyrażone w poszanowaniu przyrody; – drzewo jako symbol tego, co zostało po przodkach.	0–1
	4. Kreacja dębu w utworze Alesia Razanawa <i>Dąb (Дзёб)</i> : – wyjątkowość dębu na tle innych drzew; – symbol ojczyzny; – mądrości; – trwania – łączy w sobie przeszłość, teraźniejszość i przyszłość; – wszystko, co powstaje z dębu jest trwałe i odporne.	0–3
	5. Obraz dębu w utworze Piatusia Brouki <i>Król-dąb (Цар-дзёб)</i> – potężny – znaczenie dębu w sensie fizycznym, materialnym (tak wysoki, że prawie sięga obłoków); – świadek wielu wydarzeń historycznych; – uczestnik historii, wydarzeń, o których pamięć przechodzi z pokolenia na pokolenie; – dąb jako drzewo wydaje się być niezniszczalnym, pomimo upływającego czasu, stanowi symbol trwania.	0–4
	6. Zauważenie, że dla utworu Alesia Razanawa <i>Dąb (Дзёб)</i> charakterystyczne są: – poetyckie skojarzenia; – filozoficzny sposób ujęcia tematu;	0–3

		– synteza poezji i prozy; – synkretyzm gatunkowy.	
	7.	Zauważenie, że utwór Alesia Razanawa <i>Dąb (Дыб)</i> jest to wiersz w zdaniach (wierszakaz – вершаказ) – utwór poetycki, jeśli chodzi o treść, prozatorski, jeśli chodzi o formę; natomiast utwór Piatrusia Brouki <i>Król-dąb (Цар-дыб)</i> jest wierszem stroficznym.	0–2
	8.	Dostrzeżenie funkcji personifikacji występującej w obu utworach: – Aleś Razanau <i>Dąb (Дыб)</i> – dąb uosabia potrzebę pozostania sobą, nie dba o opinie na swój temat, reprezentuje postawę „bycia niezależnym”; – Piatruś Brouka <i>Król-dąb (Цар-дыб)</i> – dąb rozmawia z obłokami, jest świadkiem historii, symbolizuje „mądrość wieków”.	0–2
	9.	Omówienie poetyki utworów Np. a) w utworze Alesia Razanawa <i>Dąb (Дыб)</i> : – metafory, epitety, które czynią język bardziej obrazowym, służą budowaniu filozoficznej refleksji. b) w wierszu Piatrusia Brouki <i>Król-dąb (Цар-дыб)</i> : – metafory, epitety, powtórzenia, porównania, pytania retoryczne, wykrzyknienie służą budowaniu nastroju.	0–2
	10.	Wnioski wniosek pełny Obaj poeci w swoich utworach opisując dąb – króla drzew, ukazują z jednej strony potęgę, piękno i niezniszczalność przyrody, z drugiej natomiast dąb występuje jako symbol trwania. Jest niemym świadkiem wielu ważnych wydarzeń historycznych, jest symbolem ojczyzny. wniosek częściowy Dąb w obu utworach został ukazany w niezwykle obrazowy sposób, jako ta część przyrody, która przetrwała stulecia, jest niezwykle majestatyczna. próba podsumowania: Dąb w obu utworach jest symbolem ojczyzny.	0–4 0–2 0–1
Kryteria oceny języka i kompozycji			20
2. Składnia i fleksja	Poprawna i nieschematyczna składnia i poprawna fleksja.		6
	Na ogół poprawna składnia i fleksja.		4
	Mimo błędów składnia i fleksja niezakłócająca komunikatywności języka.		2
3. Słownictwo, frazologia, styl	Bogate i zróżnicowane słownictwo i poprawna frazeologia, swobodny i żywy styl.		8
	Wystarczające słownictwo, poprawna frazeologia, komunikatywny styl.		5
	Na ogół poprawne słownictwo i na ogół komunikatywny styl.		2

4. Ortografia, interpunkcja	Bez błędna ortografia, poprawna interpunkcja.	4
	Na ogół bez błędna ortografia, na ogół poprawna interpunkcja.	2
	Błędy ortograficzne i interpunkcyjne z przewagą drugorzędnych.	1
5. Kompozycja	Funkcjonalna wobec tematu, spójna, logiczna.	2
	Trójdzielna, spójna, graficzne wyodrębnienie głównych części.	1

Temat 2: Ludzkie uczucia i relacje między ludźmi. Rozważ problem na podstawie analizy i interpretacji utworu Uładzimir Arłowa *Czas dżumy* (Час чумы). Zwróć uwagę na cechy gatunkowe utworu.

Kryteria		Punktacja 25
1. Rozwinięcie tematu	1. Informacje wstępne: Uładzimir Arłou – prozaik, poeta, współczesny pisarz białoruski, autor utworów o tematyce historycznej.	0–1
	2. Określenie specyfiki gatunkowej utworu: – opowieść historyczna – utwór narracyjny o objętości przekraczającej rozmiary opowiadania, krótszy od powieści, o tematyce historycznej, o chronologicznym układzie zdarzeń; występowanie sytuacji epizodycznych oraz elementów analizy psychologicznej.	0–2
	3. Zwrócenie uwagi na cechy charakterystyczne opowieści <i>Czas czumy</i> : – autor stara się oddać atmosferę epoki, opisuje prawdziwe wydarzenia oraz prawdziwe postaci, np. Mikołaja Hussowskiego, Erazma Witeliusa; – autor wprowadza także postaci fikcyjne, np. Franczeska; – występowanie narratora trzecio osobowego.	0–2
	4. Określenie miejsca i sytuacji w utworze: Akcja toczy się w XVI w. w Rzymie, gdzie epidemia dżumy dziesiątkowała mieszkańców.	0–1
	5. Omówienie postaci Franczeski: wygląd zewnętrzny oraz cechy charakteru: – kobieta o wyjątkowych oczach; – piękna, młoda; – dumna rzymianka; informacje o życiu: – pochodziła ze znanego rodu; – pałac jej ojca spłonął; – jej ojciec i brat zmarli jako jedni z pierwszych podczas epidemii dżumy; – ofiara epidemii.	0–5
	6. Omówienie postaci Mikołaja Hussowskiego – cierpiał z powodu choroby Franczeski i braku nadziei na jej wyzdrowienie;	0–5

		<ul style="list-style-type: none"> – w czasie choroby Franczeski starał się stwarzać pozory normalności; – pozostaje wierny ukochanej; – gotowy do pomocy; – modlił się w czasie choroby i po śmierci ukochanej; – w chwili śmierci Franczeski przed jego oczyma ukazał się obraz rodzinnych stron: dom kryty słomą, dęby, Niemen. 	
	7.	<p>Opis relacji między bohaterami:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hussowski był zakochany we Franczesce; – bohaterka upokorzyła Hussowskiego; – dystans Franczeski wobec Hussowskiego; – pomimo choroby Franczeski, Hussowski pozostał z nią; – troskliwa opieka Hussowskiego; – czas upływał im na długich rozmowach i opowieściach o ojczyźnie Hussowskiego; – snuli plany na przyszłość, wiedząc, że nigdy nie wcielią ich w życie. 	0–5
	8.	<p>Przedstawienie wniosków:</p> <p>wniosek pełny W utworze ukazane jest miłość do kobiety jako delikatne, piękne, wręcz mistyczne uczucie. Było ono nieszczęśliwe i niespełnione (śmierć Franczeski). Miłość, która owładnęła sercem Hussowskiego, trwała pomimo wszystko, pomimo upokorzeń, cierpień, braku nadziei.</p> <p>wniosek częściowy: Miłość Hussowskiego do Franczeski wymagała wielu poświęceń, cierpliwości, niosła ze sobą cierpienie i rozpacz.</p> <p>próba podsumowania: W opowieści historycznej <i>Czas czumy</i> została pokazana nieszczęśliwa miłość do kobiety oraz skomplikowane relacje międzyludzkie.</p>	4 2 1
Kryteria oceny języka i kompozycji			20
2. Składnia i fleksja	Poprawna i nieschematyczna składnia i poprawna fleksja.		6
	Na ogół poprawna składnia i fleksja.		4
	Mimo błędów składnia i fleksja niezakłócająca komunikatywności języka.		2
3. Słownictwo, frazologia, styl	Bogate i zróżnicowane słownictwo i poprawna frazeologia, swobodny i żywy styl.		8
	Wystarczające słownictwo, poprawna frazeologia, komunikatywny styl.		5
	Na ogół poprawne słownictwo i na ogół komunikatywny styl.		2
4. Ortografia, interpunkcja	Bezbłędna ortografia, poprawna interpunkcja.		4
	Na ogół bezbłędna ortografia, na ogół poprawna interpunkcja.		2
	Błędy ortograficzne i interpunkcyjne z przewagą drugorzędnych.		1
5. Kompozycja	Funkcjonalna wobec tematu, spójna, logiczna.		2
	Trójdzielna, spójna, graficzne wyodrębnienie głównych części.		1